

טיב הקהילה

בראשית
כ"ט תשרי תשפ"ד
המנים לפי אופק דרושים

זמן הדלקת הנרות ומצ"ש

הרה"נ 5:34
מוצ"ש 6:45
ר"ת 7:25

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוק"ש א' 8:48 | סו"ת א' 10:00
סוק"ש ב' 9:33 | סו"ת ב' 10:31

המנים לפי שעות קיץ

ליקון מס':
697

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

מזגו וכוחותיו, ואז יודע מי הוא זה שיכולים לעודדו יותר לתורה כי חננו ה' והכשירו לכך, ומי הוא זה שהצלחתו תלויה ביתר התחומים של עבודת ה' ובהם הוא זקוק לעידוד. וכפי שהורה לנו שלמה המלך בחכמתו (משלי כב, ו) 'חנוך לנער על פי דרכו' דהיינו כפי כוחו ומידת יכולתו, ועל ידי זה יזכה לראות ברכה בעמלו ו'גם כי יזקין לא יסור ממנו'.

סמך לענין זה מצאנו גם כן אצל יעקב אבינו, היה זה כשבלבל ראובן בנו את משכבו כשתבע את עלבון אמו, ועל זה אמר הכתוב (להלן לה, כב) 'וישמע ישראל, ויהיו בני יעקב שנים עשר'. והנה קרוצי חומר כמונו אין לנו השגה במעשיהו של ראובן כלל, [וכפי שרש"י מפרש שם שגם אחר מעשה זה היו כל השבטים שווים בצדקות, כי לא חטא ראובן], אמנם רואים אנו (להלן מט, ד) שלפני מותו של יעקב הוכיח את ראובן על מעשיהו, ובהכרח שלפי דרגתו של ראובן היה בזה איזה חטא דק, אולם בשעת מעשה אין

הדרכה במשנת החינוך

אנו רואים שהוכיחו על כך, ומלשון הכתוב יכולים גם לדייק שבדוקא לא הוכיחו אז, שהרי נאמר 'וישמע ישראל' ולא הוסיף הכתוב לספר מה עשה כששמע זאת, ומשמע מתוך כך שהכתוב רוצה לגלות שעל אף ששמע על כך נמנע אז מלהוכיחו, והיו יכולים לומר ש'כלל' היה לו ליעקב שאין גוערים תיכף למעשה, שמא יתערב קורטוב של כעס בתוך התוכחה, אולם מאידך אנו רואים (להלן לד, ל) שכששמעין ולוי הרגו את בני שכם זכו תיכף לתוכחתו של יעקב, [מלבד מה שהוכיחם עוד סמוך למותו], ובהכרח שלא היה לו כלל זה, [וליהפך יכולים לדייק שיעקב לא היה אז בכעס, מדכתיב 'וישמע ישראל' וידוע שזה השם מורה על 'גדלות' ולהורות בא שהיה אז יעקב בגדלות ואם זכה אז לגדלות בהכרח היה מסולק מן הכעס], ולמה אם כן לא הוכיח את ראובן? לזה המשיך הכתוב ואמר, 'ויהיו בני יעקב שנים עשר' כלומר, ידע יעקב שיש לו שנים עשר בנים, ולא ריעו זה כרעי זה, ולכן עמד על מזגו ותכונתו של כל אחד מבניו וידע ששמעין ולוי מסוגלים לנזיפה, וראובן לא, הרי לנו גם מכאן הוכחה שאין לדמות אח אחד למשנהו.

עוד רמז לכך מצאנו בלשונו של בעל ה'הגדה של פסח' כשמדבר אודות חובת האב לספר ביציאת מצרים אמר: 'כנגד ארבעה בנים דברה תורה' פירוש: התורה צוותה על מצוה זו בכמה לשונות כדי ללמד על חיובה לד' בנים השונים זה מזה. והנה מאחר שמצות 'סיפור יציאת מצרים' מוטלת על האב, עדיף היה שיאמר 'כנגד ארבעה אבות דברה תורה', כי על כל אב לספר את הדברים באופן הראוי לו לקיים את המצווה, ולמה יחס את הציווי אל הבנים?

אמנם לדברינו הדברים מובנים, כי אין בעל הגדה מדבר מד' סוגי אבות, אלא כל האבות צריכים לדעת שהינם אבות לד' סוגי בנים, ולא יאמר האב כל הבנים שלי הם פחות או יותר סוג אחד, וכפי ששנית לבני בכורי כך אשנה ליתר הבנים, אלא עליו לדעת שכל בן הוא עולם בפני עצמו, ואין מזגו של זה כמוזגו של זה, ועל האדם למצוא מסילות ושבילים ללבם של כל אחד מבניו, האין להמשיך על כל אחד הרושם הכביר של יציאת מצרים.

ותקל ערה את יבל הוא יהא אבי ישב אהל וסקנה: ושם אחיו יוכל הוא יהא אבי כל יתפש כנור וענב: וצלה גם הוא יקרה את הוכל קן לשש בליתרש חשש וברקל ואחות הוכל קן

כשמתחילים שוב את התורה מבראשית מן הראוי לדבר שוב אודות ההשקפה הנכונה שעלינו להתרגל בה בבואינו להגות בהסיפורים שבפרשיות התורה, והוא שאסור לנו להעלות על הדעת שכיוונה התורה לגלות לנו רק את המעשיות כמשמען, שכן אין בכך שום הוראה לאדם, ותכלית מטרתה של התורה היא להורות לאדם את המעשה אשר יעשה, ובהכרח נרמזים בכל המקראות יסודות והדרכות להאיש הישראלי. ולכן כשהאדם הוגה בפרשיות אלו מוטל עליו לראות שהלימוד יביאנו לידי מעשה, ועליו להתבונן בכל מקרא שמא ימצא בו איזה רמז המורה לו דרך בעבודת ה'.

בין המקראות האומרות 'רשני' נמנים גם השלושה מקראות שלפנינו, כי כשרואים אנו את התורה מאריכה ומפרטת את אומנותם של שלושה בני למך, מתעוררת התמיה, מה רצתה להשמיענו בזה? לשם מה עלי לדעת האין התפרנס כל אחד מהם?

ואפשר שרצתה התורה להודיע בכך שאסור לאב או למחנך להשוות אח אחד למשנהו, כי לפעמים דומים האחים זה לזה במקצת תכונותיהם, ומתוך כך נדמה לו להאב או למחנך ששוים הם גם בכשרונותיהם ובכל תכונותיהם, וכשאחד מהם נתברך בכשרונות נפלאים ורואה ברכה בלימודו, דורשים גם מהשני שיגלה את חילו בתורה כאחיו, וכשרואים שאינו הולך בעקבות אחיו מתמלאים עליו חימה, וגם כשמתנצל ואומר שמדובר במשימה שהיא מעבר ליכולתו אין מאמינים אותו, שהרי הבן בעל הכשרונות מוכיח שאין אמת בדבריו...

הגורם לתביעות כעין אלו הינו המציאות שישנם אחים שהם אכן דומים בכל הענינים, ולכן כשרואים שגם אחים אלו דומים מעט בתכונותיהם מבקשים להשוותם בכל הענינים, אולם האמת הוא שאין הדברים מוכרחים כלל, לפעמים דומים הם רק במקצת, ולפעמים אין שום דמיון ביניהם, ולכן אין לנו לתבוע מזה מה שמוכיח זה כל עוד שאין לנו הוכחות ברורות שאכן אחיו הוא בכל הענינים.

זוהי שגלתה לנו התורה באלו המקראות, התורה מספרת לנו שהיו שלושה אחים שכלל לא היו דומין זה לזה, כל אחד היה עסוק בתחום שונה לגמרי משאר אחיו, והיה זה לפי תכונותיהם וכשרונותיהם השונים. ועליו להקיש עוד משפחות למשפחה זו, ולהבין שיש גם כן מציאות כזו שכשרונותיהם של האחים הם שונים זה מזה מן הקצה אל הקצה, ואי אפשר לקבוע מה הם כוחותיו של בן או חניך על סמך הצטיינותו של אחיו. אכן על האב ועל המחנך לדרבן את כל בניו ותלמידיו לכל עניני עבודת השי"ת, אבל לא ידרוש מהם יתר על יכולתם, כי אם לרדת לתוך דעתו של כל אחד מהבנים והחניכים ולבדוק היטב את

טיב המערכת

שני המאורות

במפעל אחד היו הרבה פעלים כאשר לכל אחד מהם היה את תפקידו המוגדר, ישנם בעלי תפקידים בכירים ויש בעלי תפקידים פשוטים, הצד השווה שבהם שכל אחד יודע את תפקידו ומשתדל לבצעו בשלמות ובנאמנות בין כל הפעלים היו שני חברים טובים בלב ובנפש שעבדו יחדיו במטונה אחת הם אמנם היו חברים טובים אבל שונים מאוד איש מרעהו, האחד היה גבוה במיוחד והשני היה נמוך במיוחד, ומכיוון שכל העמיד אותם מנהל המפעל לעבוד יחד באותה מטונה, כמובן שהגובה היה אחראי על חלקה העליון של המטונה, וחברו הנמוך היה ממונה על חלקה התחתון של המטונה, יום אחד החליטו שהם רוצים לעבוד יחד ולכן יעבדו ביחד, שעוה בחלקה העליון של המטונה ובשעוה הבאה בחלקה הנמוך, אך כעבור זמן קצר נוצרה תקלה במטונה והיא הפסיקה לפעול, ובעקבותיה כל מטונות המפעל.

הקב"ה ברא את שני המאורות הגדולים, ונתן להם תפקידים שונים, לכל אחד מהם יש תפקיד מוגדר חזן שבו הוא מושל, אחד התפקידים: להבדיל בין היום ובין הלילה, ומאז (למעט ימי המבול) הם משמשים בתפקידים בנאמנות הבה נחשב כיצד יראה העולם אם יום אחד השמש והירח יחליטו להאיר יחד באותו זמן, או שחילפי ביניהם תפקידים השמש תאיר בלילה והירח עם צבא הכוכבים יופיעו בבוקר.. אנתנו לא יכולים אפילו לדמין את זה כי זה פשוט לא קורה!

גם אותנו הקב"ה ברא עם תפקידים ברורים לכל אחד בעולם יש תפקיד, אין שום אדם שנובר סתם ואין אדם שקיבל תפקיד של לגלג לזרבה.. אכן לפעמים יכול להיות שאנתנו לא יודעים בדיוק מהו התפקיד שלנו, זהו למעשה באותו זמן התפקיד, לברר מהו התפקיד שההשגחה העליונה הועידה עבורי, ואל לנו לנסות לחפש תפקיד שונה או ללכת ולהתחבר עם אנשים נחותים ממדרגתי, ולא משום שמוטרת חלילה להתנאות אלא משום שאין זה רצון ד', ואם אני בכל זאת עושה כך הריני מועל בתפקידי, ועלול לגרום חלילה לקלקול עולמי, זה אנתנו בוודאי לא רוצים.

(ע"פ טיב התורה-בראשית)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב
באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב
ההודעות

עדכוני קבלת קהל 0534-100024

הלקחים ממעשה עץ הדעת

השפעת החטא על האדם העולם מעשה עץ הדעת הוא מעשה מעניין מאוד שיש ללמוד ממנו כמה דברים. הקדוש ברוך הוא ברא את האדם בעולם כדי שעל ידו יגיע לתיקון השלם, ובעבור כך אדם הראשון נצטווה שלא לאכול מפרי עץ הדעת, וכשלא שמע בקול ה' הוא כן אכל, לא רק שקיבל עונש על כך, אלא כל הבריאה כולה השתנתה ונהפכה להיות אחרת לגמרי, מהות אחרת של בריאה, וכן השפעת הקדוש ברוך הוא, גם היא השתנתה להיות השפעה אחרת:

לפני החטא לא היתה מיתה בעולם כלל, ולאחר החטא אנשים החלו למות, לפני החטא היה הוא יושב בגן עדן ומלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין (סנהדרין נט) ופרנסתו היתה מצויה לו ללא טרחה, ולאחר מכן נתקלל 'בזיעת אפר תאכל לחם' (בראשית ג, יט) והיתה הארץ מעלה לו קוצים ודודרים, וכן חוה נתקללה 'בעצב תלדי בנים' (שם טז) והשתנתה בגופה ממש, כי כל הבריאה וההשפעה שונתה במהותה לחלוטין:

ומכאן ניתן ללמוד כמה חמור אפילו חטא אחד שיהודי עושה, שיכול להשפיע על העולם כולו ולשנותו במהותו, ולהיפך בוודאי מדה טובה מרובה, כשיהודי עושה מעשה טוב השפעתו על כל העולם היא לטובה:

חומרת המסית אחרים

עוד אנו מוצאים בפרשה גם את מה שנאמר לנחש. הקדוש ברוך הוא אמר לנחש 'כי עשית זאת ארוך אתה' (שם יד), ואמרו חז"ל (סנהדרין כט). שהיה לנחש תשובה טובה לתת בזה, שהרי 'דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים', אבל כיון שהוא הסית את האדם לעבור על ציווי ה', לא ניתן לו פתח לטעון, כי 'אין טוענים למסית':
רואים בזה את חומרת הדבר לגרום למישהו אחר לעשות עבירה, שזוהו הדבר החמור ביותר ששייך שבגללו נענש הנחש ולא יכול היה לטעון טענותיו אף על פי שלא הוא האשם בחטא אדם הראשון כיון שלא היה לאדם לשמוע לו. וכן אנחנו רואים בתורה (דברים יג, ז) 'כי יסית אחיך או בן אמך לא תחמול ולא תכסה עליו', כאשר אדם מסית לעבור עבירה אין בזה פשרות:

מהות עונשו של הנחש

ועונשו של הנחש היה שהורידו לו את ידיו ורגליו, כרתו את קומתו לגמרי, ונאמר לו 'ועפר תאכל כל ימי חייתך' (בראשית ג, יד), שכל מה שיטעם ירגיש בזה טעם עפר. ויש מקשים, שלכאורה זה כלל לא עונש, שהרי סוף דבר כל מה שהוא רוצה הוא יכול לאכול, ואפילו ברכה איננו צריך לעשות:

אלא ביאר בזה הרב הקדוש הרבי ר' בונים מפשיסחא זצ"ל דבר נפלא, על פי מה שאומרת הגמרא ביומא (עה). 'עולה לגג מזונותיו עמו, יורד למטה מזונותיו עמו', שעיקר הקללה בזה היתה שהקדוש ברוך הוא אמר לו לנחש, קח כל מה שאתה צריך, ואיני רוצה שתבקש ממני דבר, וזה הקללה הגדולה ביותר השייכת בזה העולם, לאבד את הקשר עם בורא עולם: כי הרי הקדוש ברוך הוא, הוא 'בורא נפשות רבות וחסרונן', כלומר, בורא את החסרונות בכדי שבריותיו יצטרכו אליו ויבקשו ממנו, וכמו שאמר דוד המלך (תהלים קד, כ) 'הכפירים שואגים לטוף לבקש מאל אוכלם, וכשהנחש אינו צריך לחזר אחר אוכל, והקדוש ברוך הוא אומר לו אל תבקש, אין לך קללה גדולה מזו: ולעומת זאת יש לנו לידע שהצורך של יהודי לבוא אל בורא עולם ולהתפלל אליו על חסרונותיו, זה הברכה הגדולה ביותר. ויהי רצון שנוכח תמיד להתחזק בעבודת התפילה כראוי:

גודל חיבתו של ישראל

בראשית ברא - פירש ש"י: אין המקרא הזה אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל בשביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו' (משלי ח כב), ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתו' (ירמיה ב ג). הנה בהתבונן במאמר זה נראה עד כמה גדלה חיבתו של ישראל, שכל הבריאה כולה לא נבראה אלא בשביל מצוות ומעשים טובים שעושים בני ישראל בזה העולם.

ומזה גופא נוכל ללמוד עד כמה חשובה עבודתו לפניו יתברך, וכמו שמוזכר בשם החפץ חיים ז"ע, ביאור נפלא בדרך משל לסוחר העוסק בסחורה, הנה כפי גודל הסכום שהוציא על הסחורה לפי זה תוכל לדעת כמה רווח מצפה להרוויח, ולמשל אם יוציא רק מאה ודולר יבין כל בר דעת שאין מצפה להרוויח הרבה, אמנם אם יוציא הסוחר אלפי זהובים טבין ותקילין, ביודע שמדובר כאן בעסק חובק מדינות, ובוודאי מצפה הוא להרוויח מעטק זה סכומים אדירים והון רב. והנמשל בזה, דהנה הקב"ה ברא עולמו בששת ימים והכין ופעל השמים ושמי השמים, גלגלים ומלות שמש וירח, הארץ וכל אשר עליה, הימים וכל אשר בהם, ובחסדו מחיה את כולם בכל עת ורגע, וכל זה לא עשה אלא בשביל ישראל, נמציו למדים עד כמה גדולה חביבתו לפניו עבודת בני ישראל, אשר בשבילם פעל כל זאת, ובוודאי מעשיהם של ישראל כביכול שווים לפניו ית' עד אין לשער ואין לתאר.

הבריאה כולה משועבדת למעשי בני ישראל ונברא רק בשבילם

נמציו למדים שכל הבריאה כולה תלויה במעשיהם של ישראל, ולצורכם נבראו, כדי שיוכלו לעסוק בתורה הק' ולקיים מצוות השי"ת, ולדוגמא, כל אילני האתרוגים לא נבראו תחילה אלא כדי שעל ידם יעשו ישראל נחת רוח לבורא יתברך, ואין הכבשים מגדלים צמר רק כדי שיוכלו בני ישראל לקיים בהם מצוות ציצית, וכן על זה הדרך כל אשר על פני היקום משועבדים למעשיהם של העם הנבחר, ולא נבראו אלא לצוות לזה.

וכעין זה מוזכר בשם הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל שביאר, שכל הבריאה כולה משועבדת למצוות התורה, וכל החמדות והרצונות שקיימים בבריאה, אינם אלא אמצעי והיכי תמצוי שעל ידם יוכל האדם לקיים המצוות בזה העולם, וכגון כאשר הגנב מתעורר לבצע מעשה גניבה, אין הכוונה שבא לידי מעשה זה מפני שיש לו תאוות הגניבה והחמדה ונמצא שהחמדה גרמה לו לעבור על מצוות 'לא תגנוב', אלא אדרבא ההיפך הוא הנכון, כלומר דכיון שהזהירה תורה 'לא תגנוב' על כן הוצרך להטביע בטבע האדם חמדה ותשוקה לממון הזולת, כדי שיוכל על ידי זה להתגבר ולקיים מצוות התורה.

וכמו"כ בענין תאות הבכירה ושתייה, לא כמו שחושבים העולם שהסיבה שבני אדם אוכלין ושותין היא מפני שנטבע בהם תאות האכילה, אלא אדרבא כיון שצוותה תורה קדושים תהיו וכו', על כן הוצרך להטביע כל התאוות והחמדות שבעולם, כדי שיתגברו בני ישראל ויעשו נחת רוח לבורא יתברך.

וכן על מערכות שמים והארץ וטבעיות העולם והנבראים, הטביע הקב"ה בבריאה רק כדי שבטבעי הבריאה האלו, יוכלו לקיים כל מצוות התורה בכל פרטיה, וכל הבריאה כולה משועבדת למצוות התורה. וזהו שאמרו רבותינו ז"ל 'בראשית' בשביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו' (משלי ח כב), ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתו' (ירמיה ב ג), כי הרי כל סדרי הבריאה על כל פרטיה ודקדוקיה, וכן כל הטבעים שהטביע הקב"ה בעולמו, כולם לא נבראו אלא בשביל שיוכלו בני ישראל לקיים את התורה.

הלכות הזכרת ושאלת הגשם א'

ותן טל ומטר

יג. צריך לומר בה בימות הגשמים ותן טל ומטר (פי קיד ס"א).

יד. בארץ ישראל מתחילין לשאול מליל ז' במרחשוון, לפי ששם צריך לגשמים לפי שגובהו הוא מכל הארצות, [בחוצה לארץ מתחילין בתפלת ערבית של יום ס' אחר תקופת השיר] (ס"א ס"ב סק"ה).

טו. ואז יכריז השמש לאחר הקדיש קודם התפלה טל ומטר, בכדי שידעו לומר ותן טל ומטר, ואם לא הכריז אעפ"כ יאמרו (ס"ב סק"ה).

טז. אם לא שאל מטר בימות הגשמים מחזירין אותו (ס"ד).
יז. אם נזכר קודם שסיים ברכת השנים יאמר במקום שנוכח, אך אם נזכר אחר כשנים הטובות יחזור ויאמר וברך שנתנו כשנים הטובות כדי שיהיה מעין חתימה סמוך לחתימה, וטוב יותר שיתחיל ותן טל ומטר ויגומר כסדר (ס"ב סק"ה).

יח. אם נזכר קודם שהתחיל תקיע בשופר אומרו שם ו"א דיותר טוב שיאמר בשומע תפילה דבזה יצא לכו"ע (ס"ב סק"ה).

יט. אם לא שאל מטר, ונזכר קודם שומע תפלה אין מחזירין אותו, ושואל בשומע תפלה קודם כי אתה שומע, שברכה זו מתוקנת לשאול בה כל הבקשות [ואבל הוכיח משיב רוח אם שכח חוה, משום דחזרה שבה' הוא ואין מקומו בזה הברכה שמתוקנת לבקשה] (ס"ה ס"ב סק"ה).

כ. אם היה לו תענית ענגין לומר ענגין יאמר השאלה קודם ענגין, דשאלה חמורה מענגין דאם לא אמרה מחזירין אותו משא"כ בענגין (ס"ה ס"ב סק"ה).

כא. אם נזכר אחר שאמר בא"י של ברכת שומע תפילה שלא שאל גשמים יסיים למדני חוקיק, ויאמר ותן טל ומטר ואח"כ כי אתה שומע וכו' (ס"ב סק"ה).

כב. אם נזכר אחר שחתם שומע תפלה, קודם שהתחיל רצה, נראה שאומר ותן טל ומטר, ואחר כך אומר רצה (ס"ה).

כג. אם לא נזכר עד אחר שומע תפלה, אם לא עקר רגליו, חזר לברכת השנים (ס"ה).

כד. אם עקר רגליו, חזר לראש התפלה, ואם השלים תפלתו ואינו רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו, אעפ"י שעדיין לא עקר רגליו, כעקורים דמי, וה"ה אם רגיל לומר תחנונים וסיים תחנוניו ואמר אחריהם הפסוק יהיו רצונן וגו' שבאמירת פסוק זה עשה היסח הדעת מלומר עוד תחנונים ונשלמה תפלתו אף על פי שלא התחיל עדיין עושה שלום (ס"ה ס"ב סק"ה).

כה. שכח טל ומטר והיה צריך לחזור לברכת השנים וטעה וחזר רק לשומע תפלה נגד הנפסק דחזר לברכת השנים א"צ לחזור להתפלל עוד פעם ויצא דיעבד (שבח"ל ח"י ס"ה).

כו. בליל ז' חשוון אם לא שאל מחזירין אותו, ואינו דומה לערבית של ר"ח (ס"ב סק"ה).

מוריד הגשם

א. אומרים משיב רוח ומוריד הגשם בברכה שניה מפני שיש בה תחיית המתים והגשמים הם חיים לעולם כתחיית המתים (פי קיד ס"א ס"ב סק"ה).

ב. מתחילים לומר מוריד הגשם בתפילת מוסף של יום טוב האחרון של חג (ס"ה).

ג. אם לא אמר מוריד הגשם יש לחלק בין בני ארץ ישראל שאומרים מוריד הטל בימות החמה שאין צריך לחזור, לבני חו"ל (והנהיג כדמ"א) שאין אומרים מוריד הטל, שחזרו לראש התפילה (ס"ה).

ד. והטעם שאין צריך לחזור כשאומר מוריד הטל, דאף שהטל אינו נעצר, מכל מקום שבה הוא להקב"ה בחזרתו כמו בהזכרת הגשם שכשם שהגשמים חיים לעולם כך הטל הוא חיים לעולם שעל ידי כך מתברכת התבואה.

ה. לכן יש בני אדם שמוכריין הטל כל ימות החמה כדי שאם ישכחו לומר מוריד הגשם בימות הגשמים חזקה שאמרו מוריד הטל כמו שהם רגילים בימות החמה, ואין מחזירין אותו (ש"ע הרב ס"ז).

ו. בן חו"ל שא"א מוריד הטל, אם לא אמר מוריד הגשם אפילו אמר משיב רוח, אם נזכר קודם סיום הברכה אומרה במקום שנוכח, כי לא קבעו חכמים מקום בתוך הברכה אלא אמרו סתם מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים רק שנתנו לומר לפני מלכל שיהיו פרנסה, וגשמים ג"כ פרנסה, הלכך באיזה מקום שיוכרו סג' (ס"ב ס"ב סק"ה).

ז. אם הוא באמצע ענין, כגון תיכף שאמר ומקיים אמונתו, יסיים מקודם לישני עפר וכן כל כה"ג, ואח"כ אומר משיב רוח ומוריד הגשם ומסיים במקום שהוא עומד (בה"ל ד"ה במקום).

ח. אם נזכר לאחר שאמר ונאמן אתה להחיות מתים צריך לחזור ולומר ונאמן אתה להחיות מתים משום דבענין מעין חתימה סמוך לחתימה (סק"ל ט).

ט. אם נזכר אחר שאמר השם לא יגומר מחיה המתים אלא יסיים למדני חוקיק, ויהיה כקורא פסוק לבד ודיעו כאלו עומד עדיין באמצע ברכה וחזר למשיב רוח (סק"ב).

י. אם נזכר לאחר שסיים מחיה המתים יאמר תיכף משיב רוח ומוריד הגשם בלא חתימה וממשיך אתה קדוש, [שכל שלא התחיל בברכה שלאחריה לא נקרא סיום ברכה זו לגמרי לענין כל הדברים שמתחילין אותן] ונכון לתחילה שיאמר מיד, שלא ימתין יותר מכדי דיבור (סק"ל לא א"ב).

יא. אם התחיל לברך אתה קדוש אפילו תיבת אתה לבד, או תיבה של קדושה, חזר לראש התפילה (ס"ה סק"ה).

יב. בן ארץ ישראל שאין מחזירין אותו דאומר מוריד הטל, היינו רק לאחר שאמר כבר השם של סיום הברכה של מחיה המתים, אבל אם נזכר קודם סיום הברכה יחזור ויזכור גשם (כמו בסעיפים ו-ח) (בה"ל ד"ה אין).

הקטן שנקרה להם בדרכם. החיילים נכנסו בהמוניהם וכדרכם 'השתלשלו' על שטחים ואזורים רבים הם החלו בפרישת אוהלים בכל רחבי הכפר, וכעבור

כמה שעות בשעת לילה חשוכה סיימו כל החיילים עם מפקדיהם להתמקם כל אוהל במקומו. לאחר שהכל היה מאורגן ומסודר החל הרעב מתקרב בגננטם של החיילים והם נעזרו למנוה טובה עם כוס משקה... כדרכם של רוסים אוהבי הטיפה...

נשמת רוח חיים

וַיִּצַד ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עַפְרַן מִן הָאָדָמָה, וַיִּפְחֵהוּ בְּאֶפְרוֹן נֶשְׁמַת רוּחַ חַיִּים, וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה...

בוזרה הקדוש בפרשתו (חור' חיד' מדרש הגעלה פיש' ד' סאמר חוצה הארץ נפש חיה) סבואר יסודות גדולים בדרכי חיי איש ישראל, שמבאר בפסוק זה שהוא איש נפש חיה האדם שיטענש שני סוגי חיות באדם: (א) נפש חיה - כמו בשאר בהמות וחיות (רק בחוספת מעלה מדר'ה אין בן זוח) וכו'.

בהיים הרוחניים בדקנות עליון ולגודל חשיבות הדרים ביסוד חיי איש ישראל נעתיק מעט ממתק לשובו בה. וז"ל הקדוש: וַיֵּאמֶר אֱלֹקִים תּוֹצֵא אֶתְּחֵן נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. רַבִּי בָּא פְתַח בְּהַאי קְרָא (וי' יטז) לא אלא חלק יעקב כי יוצר הכל הוא. תא חוץ קשב'רא הקדוש ברוך הוא את העולם צפה וראה שעתידין ישראל לעמוד ולקבל תורתו, וגור מכפאו כל אותם הנשמות המתולדות להנתן בהם. ועשה למעלה אוצר אחד, אֶשֶׁר כָּל הַנְּשׁוּמוֹת הַגְּוֹרוֹת מִכְּפָאוּ עוֹמְדוֹת שֵׁם וְקָרָא לוֹ גִּזְרֵי הַנְּשׁוּמוֹת (עבר'ה ה' הדר'ה אין בן זוח) וכו'.

תנו רבנן כל יומא ויומא קראי אתערין בני קדישא עילאיא ועבידו פולחנא דמאריבון דקדיש לכוון מן שאר עמין, ויהב בכון נשמתא קדישא דאתגרת מכורסי קריה'.

אמר רבי יודא אם בן שאר עמין נשמתוהו מן אחר. אודמו ליה רבי אלעזר, אמר, תא חוץ דכתיב וַיִּפְחֵהוּ בְּאֶפְרוֹן נֶשְׁמַת חַיִּים, דא היא נשמתא קדישא דאתגרת מכורסי קראי דמלאי עילאיא. מאי כתיב ביה וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, אמר רבי אלעזר, זו היא הכה שניתן להנמות ולחיות ולדגים שנבראת מן האדם דכתיב (ט"ו) וַיּוֹצֵא אֶתְּחֵן נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

אמר רבי יוחנן אורייתא מאקבלת על אדם וימרת קדשא ברוך הוא קרא לבר נש ויהב ביה נשמתא קדישא למחיה ליה חיון לעלמא דאתי, והיא אתתוד בחוביה להרוא נפשתיא דאתגרת מן ארעא לבעירתא ולחיתתא.

אמר רבי יהודה, ממשמע דכתיב וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, ויעשהו לא נאמר, אלא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, מלמד שהוא בעצמו גרם לחזור לאותה נפש הגזורה מאדמה'.

אמר רבי יוחנן אמר הקדוש ברוך הוא אדם, אני בראתי אותך עליון על כל בריות, ונפחתי בק' נשמת חיים הנותנת חיים לבעליה הגזורה מכפאי. ואתה חזרת לאותה נפש חיה שבראתי מן האדמה להנמות. חיה' מןאן ואילך, כל העוסק בתורתו ושימור אותה, אמן לו אותה הנשמה הגזורה מכפאי, שהיא נותנת חיים לבעליה. וכל אותם שלא יעסקו בתורתה, ויהי חלקם באותה נפש חיה שפברו ימנעו ימנו לעול'.

אמר רבי יצחק, תא חוץ שאר דכתיב (חולת' ט"א) מ' וידע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ. רוח בני האדם העולה היא למעלה דא היא נשמתא קדישא דצדיקייא. ורוח הבהמה דא היא נפשתיא דאתגרת מן ארעא לבעיריא דחיתתני וחחת לאשתחא מן עלמא.

אמר רבי חייא אם בן אין להם נשמה לגוים אלא אותה הנפש החיה. אמר רבי יוחנן בן הוא. אמר רבי אלעזר, ולישראל מאן יבא. תהו רבי חייא. אמר רבי אלעזר תא חוץ דתנן (שבת דף ק) בא ליתר' מסיעין אותו, מאי סיוע יבין ליה אלא הוא נשמתא קדישא למחיה ליה סמך, דיהבין ליה לסייעא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי וכו' עכלה' עיין שם עוד.

והדרים מנהלים למבין, שמבואר כאן שני סוגי דרכי חיים עלי אדמות, שמתחילת יצירת האדם נאמרו בו שתי השלשות נפש חיה, וגם נשמת רוח חיים. ומבאר לנו הוזהר טובע שפע חיים חיה הנפש הבהמית שהוציאה מן הארץ וחזרה אל הארץ, ואילו נשמת חיים היא הנשמה העליונה האלקית החוזרת למעלה, מאן דנפח מדליה נפת והיא באה אל האדם בשמחת הבר מצוה, כמבאר כל זה יפה בדברי הוזהר הקדוש הלל, שהם קילורין לעינים.

→ • ←

חוכר בית המזנה באחד הכפרים הרחוקים שבמלכות רוסיא היה יהודי תמים דא ושלם רבי יוסל שמו. הוא השתול חזיר להקפיד על קלה כבחמורה, כפי מידת דיעותו, והיה מכבד מאוד את התורה ואת לומדיה. כשהגיע יהודי תלמיד חכם לפונדק של ר' יוסל, היה הפונדקאי מתחנן מכל עסקיו ורוץ בשמחה לשרת את התלמיד החכם בכל לב כשפיו אנו פוסק מלהודות לאורה החשוב שזיכה אותו במצוה הגעלה של כבוד תלמיד חכם.

חיוו של ר' יוסל היו חיים עליונים של נשמת רוח חיים, ולא חלילה מן הסוג הזהפ' של נפש חיה, רחמנא ליצלן! בעיקר נודע ר' יוסל בכל הסביבה בזכות כבוד השבת שלו, הוא היה מכבד את השבת קודש בכל מיני כבוד והדר לתפארת.

בשעת בוקר מוקדמת של יום השישי ערב שבת היה הפונדק נסגר לגמרי עד לאוחר השבת והבית כולו החל פושט צורה ולבוש צורה כל דברי החול וחסרו ותוצאו חוצה, משרתים נמציים החלו בנקיטן יסודי של כל הפונדק הגדול ומבוהאוהו. הבית כולו לבש כה טעם מומרים צדים וממרים איש איש על פעולתו ועל מלאכתו לקראת שבת מלכחא.

עם רדת הערב כאשר פרשה השבת קודש את כנפיה על פני היקום היה ר' יוסל גראה כמלך בהדרו בצאונה עם בני משפחתו לבית הכנסת להפילת קבלת שבת היה כולו ירוח באור יקרות וכך כל השבת כולה הייתה בביתו של ר' יוסל נחנת בשמחה רבה וברוב פאר והדר.

לא בכדי היה נקרא ר' יוסל בפי יודקי הכפר: אנונעד יוסף מוקדי שבת...

היזקין מוקדי שבת שלטן) שבוע אחד, ביום השישי לקראת ערב הגיעה אל הכפר הקטן פלוגה גדולה של חיילים רוסיים שהיו בדרכם אל אחת הערים הסמוכות ועצרו ללינת לילה בכפר

מנהג ישן מקובל היה בצבא רוסיה, שבכל עיר וכפר שהצבא נכנס לחניה, מוטל עול החוקתם על האזרחים תושבי המקום ועליהם לראוג לכל צרכיהם. שלטונות הצבא היו מוכנים לשלם מחיר הגון בעד כל דבר שנרכש עבור החיילים אבל הדאגה לכל זה והוצאת המזון לכל חיילי הפלוגה היה מונה על כפי תושבי המקום ולאחר שהגישו הכפרים לחיילים את כל צרכם ומוזנם היו המפקדים משלמים להם על כל השירות במיטב כספם.

בשעת לילה של ליל שבת קודש יצאו כמה חיילים בשליחות מפקדם לתור אחר מזון ומשקה בכפר המארך הקטן. בחוץ שרר שקט נעים רוח צחה נשבה לה במנוחה בין מבואות הכפר, אווירה השמורה רק לליל שבת קודש... היהודים כולם ספוגים היו בבתיהם פנימה, בסעודה חזקה דחלק תפוחין קדישין ברוממות הנפש, רחובות הכפר היו כמעט ריקים מאדם.

התהלכו להם החיילים אנה ואנה, לא מצאו ולא כלום ולא ידעו אנה יפנו. לאחר זמן מה של שיטוטנים חסרי תועלת נראה מרחוק גוי נכרי אחד מוהלך לביתו, החיילים רצו תיכף לקראתו, עזרתו במקום החלול לתחקר אותו אודות הכפר הקטן הזה. הם דרשו לדעת היכן הוא הבית מרוח (קרישטיא) המקומי, ואף הביעו את פליאתם על השקט' השלול כאן בכפר, כאשר רגילים היו בשאר הערים שפפורות רוסיה שלעת ערב נפתחו שערי הפונדקים ובתי משתה, היין והתושבים שבמשך היום עמלים קשות לפרנסתם, ויצאים לעת ערב לליגמת כוסית ועוד כוסית ועוד אחת וחזר חלילה...

הסביר להם הגוי המקומי, כאן בכפר שלנו המונה היחיד הוא יהודי אדוק שחכר את בית המדות בכל ימות השבוע אכן שוקק הפונדק שתינים רבים אבל בסוף השבוע ביום השבת של היהודים סגור הפונדק על מנעול וברית אין יוצא ואין בא.

צחקו החיילים וגיחכו, בפני הצבא המהולל של רוסיה אין דבר כזה 'סגור'! הלא החוק מחייב לפתוח את כל השערים בפני חיילי הצבא! הראה לנו את תיכף היכן הוא פונדקאו של היהודי כאן בכפר.

בבקשות אמר הגוי, אקח אתכם אל הפונדק כרצונכם אבל דעו לכם נאמנה שאין שום 'סכרי' שהיהודי ימכור לכם ייש ומוזנות ביום השבת שומר הוא על השבת שלו כמו על נסיכה אוהבה ומתופחת, ומעולם לא הסכים לפתוח את חנותו בשבת!

אף על פי כן! ציוו עליו החיילים לקחתם היישר לבית המדות כאשר מצווים הם ועומדים על פי פקודת מפקדם שלא לחזור בידיים יקרות. בהגיעם אל שערי פונדק צעארו כמצופה סגור ונעול על מסגר וברית אין נכנסו ואינו יוצא. החיילים הרעבים סובבו את הבית והקיפוחו סביב סביב, עדי הגיעם אל חבת המטרים שמתאווה הפונדק שם ראו אור בוקע מחלונת הבית וקולותו שירה חמרה נשמעו הטב.

ניגשו אפוא החיילים אל הלון הבית דפקו בחחוקה ובצעקות רמות: מושקה - מושקה! מושקה! - משקה!...

מתחילה בני הבית לא שמעו את נקישותיהם מחמת קולות השירה מה להם ליהודים של שבת הנתינים כל כולם בחיי נשמת רוח חיים עם גויים שפלים השקועים בבחמיות חיי נפש חיה למינה... אך מהסתחיתם לו השיר והשקט חזר למקום דפקו שוב החיילים על החלונות ביתר תוקף. בעל הבית מיהר לגשת אל החלון, וכראותו את החיילים הגויים הבין מיד את רצונם להיכנס אל הפונדק וללנות מן הטיפה... פנה אליהם אפוא ר' יוסל בכבוד, והתנצל בפניהם על שאין באפשרותו לשרתם כידוע לכם חייך ר' יוסל כמתקין סוה, אלצנו היהודים 'שבת חיים! לפיכך היום אל תמצאוהו בפונדק, היום הכל סגור!

החיילים לא הסכימו עם סירובו של היהודי הסאבונטיק [הודו שומר שבת ברוסית...] להגיש בפניהם משקה ומוזון, ולאחר שהפצירו בו כמה פעמים ללא הועיל, החלו 'לאיים' עליו שישמרוהו למלכות, מחמת שהחוק מחייבו לראוג לכל עזרי הצבא. אבל ר' יוסל כמובן לא נבהל כלל, בשאט נפש הודיעם שעל השבת שומר הוא מכל משמר, ולא יוותר עליה בשום אופן, יהיה מה שיהיה הוא את השבת לא יחלל, ויהי מה!

מתחילה חצצו החיילים להסתער בכוח אל בית המזנה לפרוץ את הדלתות ולבוז להם מכל הבא ליד... אבל אחד החיילים העיר להם לחבריו, שעל פעולה שכוח צריכים הם לאישורו של המפקד, ופקודתו, ואל להם לעשות דרך לעצמם. חזרו אפוא מהרה החיילים אל המחנה וסיפרו למפקדם על סירובו של המושקה המקומי למכור להם כלום ביום השבת. כששמע המפקד את דבריהם קם בתמות והחליט לצאת בעצמו על המקום ולהראות לו ליהודין המחונף מה ייעשה לאיש המפר את פקודת הצבא!

עד מהרה הגיע המפקד בלוויית שומרי ראשו, הם נכנסו היישר אל בית מעוריו של ר' יוסל, הבח לו ינו; דרש המפקד במפניע. אך ר' יוסל לא התרגש מפקודתו הברורה של המצביא ואמר לו בניחותא הלא גם לחייליך אשר שלחת אלי דברתי לאמר, שאין כאן בפונדק שום מכירה ביום השבת!

רעם המפקד חזעם וכי יודע אותה את חוקי המלכות המחייבות אותך לספק לנו את כל צרכנו? אנהנו כמובן נשלם על כך במיטב כספנו, אבל מחובתך להמציא לנו ולכל חיילי החטיבה את כל צרכיהם משלם!

הפטר בעבור הבא

סיפורי השגחה פרטית

שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

דירה פלוני לפלוני

מכרתי את הדירה שלי ורכשתי דירה בבניין חדש, התקרב מועד הפינוי של הדירה הישנה כדי שהרוכש יוכל להיכנס אליי כמסוכם בנינו. אבל הדירה שלי החדשה עדיין לא מוכנה לאכלוס מאחר והוא עדיין צריך שיפוץ נרחב בטרם נוכל לעבור לגור שם. בסיעתה דשמאי מצאתי דירה להשכרה לטווח קצר של כמה חודשים באותו בניין שתי קומות מעלי, שמחתי מאוד שכך אוכל לפקח על שיפוץ הדירה החדשה באופן צמוד ובסוף התקופה להביא סבלים להוריד את החפצים שתי קומות מה שלא מצריך תשלום על הובלה מלאה.

שבוע לפני המועד הגעתי לבניין וראיתי שבדירה אותה רצינו לשכור לתקופה הקרובה אין עדיין מטבח ואיך אפשר לגור בדירה ללא מטבח?

התקשרתי לבעל הדירה שגילה את אוזני שהסתבך עם הקבלן והקבלן דפק אותם. כמובן שכל הסיפור הזה לא עוזר לי למטרה שלי, שהיא לשכור דירה עם מטבח. כמובן שבסופו של שיחה הוא שיחרר אותי מהחזרה אתה והתחלתי לחפש דירה אחרת. אבל מה עושים עכשיו? היכן מוצאים דירה?

ירדתי למטה לראות את התקדמות הדירה שלי, ובדלת מולי ראיתי את השכן החדש שלי שהוא בעל הדירה. שאלתי אם הוא מעוניין להשכיר? להפתעתי הוא רצה להשכיר אבל לתקופה קצרה...

שמחתי עד מאוד שזה בדיק מה שאני מחפש, ערכנו חוזה לעוד יומיים כניסה בכסף שנתתי לו כמקדמה הוא התקין מזגנים בכל הבית.

עכשיו אני כותב לכם את הסיפור השגחה בהתרגשות עצומה, כאשר אני בדלת מול הבית החדש שלי מפקח על השיפוץ ברוגע ובשלוה ובסופו של תהליך אפילו לא צריך סבלים להוריד את החפצים שלנו שתי קומות.

שמתי לב שאחד החסדים הגדולים שעשה איתי הבורא הוא שכל הזמן חשבתני שיש לי דירה בבניין ועד הרגע האחרון לא ידעתי שיש בעיה עם המטבח חיייתי בשלוה עד לרגע האחרון, כשהגיע הרגע של הקושי זימן הקב"ה את השכן למטה בדירה מולי שרק באותו יום החליט שהוא ישכיר את הדירה לתקופה קצרה ובכך חסכתני הרבה עוגמת נפש...

בעל המעשה:ה.מ.

אלם גם דבריו הנמרצים של המפקד לא העילו מאומה, והוא ניצב בעוז ותעצומות ובעקשנות דקדושה עמד בסירובו המחלט שלא לפתוח את שערי פונדקו בשבת קודש. יכולים אתם לעלות בי כרצונכם הכריז ' יוסל, אף להעמידני למשפט, ואפילו תלחצו אותי בכיכר העירונית ויהיה מה שיהיה אני את השבת לא אחלל!

מפקד הפלוגה דחה לנוכח עוזו העיקשת של היהודי, וסימן בכעס רב, זה יהודי קשה לפיצוץ... מוכרח אני להביא את הגנרל האלוף הגדול שנמצא עימנו כאן במחנה, צריך הוא לדאוג בעיני עקשנות וסרבנות מה...'

המפקד יצא עם חייליו בחמת זעם, לא חלפה שעה קלה והנה חזר הוא המפקד עם פלוגה שלמה של חיילים מזויינים מן רגל עד ראשו, והפעם התלווה אליו גם הגנרל המצביא האחראי על כל החטיבה כלה.

הגנרל צעד ברוב יחידות וגאוה אר' יוסל מוקד השבת והחל לדבר עימו דברים כדברנות: דע לך שמעולם לא ראינו ולא שמענו על 'עקשן' כשכוון: הלא הן מחייבין בראשן למלכות כיצד הוהן לטוב לפקדתו המפורשת של המפקד הגדול למסור י"ש לכל חיילי החטיבה?

ענה ר' יוסל והסביר לו לגנרל הגדול בדברים של טעם כשם שהנכם חיילים נאמנים בכל ליבכם לצאר הגדול, ומסורים בשלמות לכל פקודה היוצאת מפי המלכות, כן גם אנכי נאמן לפקודתו של מלך!

איזה מלך? תהה המפקד.

מלך עליון, מלך מלכי המלכים! ענה האיש בעוז, בורא העולם ומגדלו, אליו אציות ולמענות חייב אני למסור את נפשי! לא יועיל לכם מאומה, אני על משמתי אעמודה בגאון, ולא אמסור היום אף לא טיפה אחת!

ברם הוסיף היהודי בעל הפונדק ואמר, בטרם תיגשו אתה וחייליך לפרוץ בכוח את הדלתות ליצור כאן מהומה רבתי ולבוז מכל רחבי הפונדק, אקל עליכם את המלאכה... הנה לפניכם מפתחות הפונדק וכבר הושיע לגנרל הגדול את צוור המפתחות, רשאים אתם בזאת להיכנס פימה אל בית המזיגה, שם במרתף היין תמצאו את חביות הי"ש המשובחות, קחו נא לכם ככל אוות נפשכם מכל מעדני הפונדק הגדול, לכם ולכל החיילים כולם, אכלו ושתו כאוות נפשכם!

הגנרל והמפקד שיעזרו התפלאו ופלאו! שכוונ... הם לא נתקלו כנראה במוזהו שכזה, שיהודי יהיה מוכן להפקיר את רכושו לכבדה של השבת שלו, בעסקם לגנרל מעט בראותם שיהיה כוונתו של היהודי לרעה או למרידה במלכות אלא שפשוט נאמן הוא לתורתו ולא לקיו. הגנרל הורגש מאד, ותיכף שלף מתיקו האישי חבילה נאה של שטרות כסף משרשישים רבים טבין ותקלין, והניחה על שולחן השבת של היהודי, היה זה סכום עצום הרבה יותר מכל מחיר היין והמוזון שנצרך בשביל חייה החטיבה.

אך למרבה פליאתם וגם ללב סירב היהודי, הוא פנה אל הגנרל אמר, הנני אסיר תודה לכם אבל כנראה לא הבנתם נכון את כוונתי, אין כאן שום עסק מכירה כלל וכלל, העסקים אצלנו שובתים כליל בשבת והכסף שהנחת לפני כאן גם הוא 'מוקצה' עבורנו! כוונתי היתה שרשאים אתם 'לבזוז' משקה ומוזונת מן הפונדק במתנת, הינם אין כסף!...

אם כך, השיב הגנרל באדיבות שאשיר לך כאן על שולחן את חבילת המעות ועם צאת השבת תוכל לקחת אותם לעצמך בשכר מכירת הי"ש. אך גם לזה סירב היהודי, הוא הסביר לנויים הנבערים בנינותו, שאסור להשאיר כסף מוקצה מונח כך במרכו של שולחן השבת לפיכך מבקש הוא מהם בכל לשון של בקשה להסיר את כל הכסף מכאן, ולנשט אל המרתף ולקחת להם כאוות נפשם במתנת חיוג אין כסף!

מיהרו להם תיכף החיילים לפתוח את כל אוצרות הפונדק ונטלו להנאתם מכל טוב, לא ערכו שום 'חשבון' של כמויות ועלויות עד ששיבע נפשם.

זמן רב לאחר אותה שבת עמד היו תושבי הכפר גייה ויהודים כאחת משוחחים על עוז רוחו של ר' יוסל, הדקות אמונתו בא' אלקיו וביום שבת קדוש, כאשר הוכיח בעמידתו העיקשת במסירות נפש שאינו מחלל את השבת בשום אופן!

החלף כמה שנים והנה יום אחד הגיעה קבוצה נכבדה של גנרלים עטורי תהילה אל הכפר הקטן, ובראותם את הפונדק הטהר שביצדי הכפר נכנסו היישר לטעונו וללטום... הפעם היה זה אמנם ביום חול רגיל, לא ביום השבת אך דא עקא חבורת הקצינים הללו לא היה מן הקבוצה הרוסית, כי אם גנרלים פולניים מצבא האויב!

הקצינים האחרים ביקשו כנראה גם למצוא 'חסות' באכסניה שבכפר הקטן, שם קיוו שלא ייודעו לרוסים מדבר בואם של הפולאקערים... וביקשו ללון את לינת הלילה בפונדק היהודי.

אולם הפעם היה ר' יוסל נאמן מאוד לחוקת המדינה, הוא ידע היטב שאסור לו בשום אופן לתת חסות למרגלים מן הצבא הפולני המנסים לחזור ולהתגב לא תוככי רוסיה. לפיכך הצהיר בפני האורחים הבלתי רצויים שבשום אופן לא יוכלו להישאר ללון כאן בפונדק, ועליהם לעזוב תיכף ומיד ולחפש להם מקום מחבוא אחר. מתחילה ניסו המרגלים הפולנים להציע לו סכומים נדיבים מחיר של חודש שלם עבור לילה אחד... אבל ר' יוסל באחת בהיות אורח רוסאי אסור לו להפך את החוק הרוסי בשום אופן! גם לאחר שהעלו את המחיר בסכומים מפלפלים גבוהים מאד, נשאר ר' יוסל בהתנגדותו הנחרצת, והסביר שאין זה ענין של מחיר, ולא יסכן את חיו בעבור בצע כסף.

בלית ברירה נאלצו הפולנים להסתלק משם הם חמקו להם בלאט בחסות חשכת הלילה וכדי שלא יכירו בהם יצאו חרש אחד אחד לחפש להם חסות במקום אחר. - אולם עם כל זהירותם לחמוק מעיני אנשים הבחין בהם בכל זאת גוי רוסאי אחד מתושבי הכפר בצאתם מפונדקו של המושקף היהודי, והבין על אודו שבהלשנה שכחו ישא חן בעיני השלטונות ויזומוהו על נאמנותו, ותיכף אן רץ אל המפקדה הרוסית שבעיר הקרובה, למסר את עדותו בפניהם במה שעינו ראו ולא זו, פלוגת קצינים פולניים בצאתם חרש מן הפונדק שנעלמו עקבותיהם ביער הסמוך.

לאחר שהתקבלה עדותו של המסור הגוי, הוציא הצבא הרוסי מיד צוות של חיילים רוסים המיומנים בחיפשים אחר חשודים ביערות ובמקומות מסתור, אשר יצאו מלוים בכלבי גישוש אל היערות הסמוכים הם חיפשו וחישפו אף העלו חרס בידם. הקצינים הפולניים שהובחנו באותו יום כשהסתכל בהם חששו כנראה ממסירתו אותם לצבא הרוסי, והתחכמו לחמוק ולברוח הרחק הרחק מן האזור.

כראות הצוות הרוסי שלא עלתה בידם לתפוס את המרגלים הפולניים חזרו אל אותו כפר לפונדק של ר' יוסל, הם התפנלו על הבית באישון ליל, ועם נשק דרוך בידיהם שלפוחו ממיטתו היישר אל בית המעצד שבעיר הגדולה. שם הושלך באכזריות אחר סורג וברית מקום חושך וצלמות והידעו שהוא חשוד בקשיירת קשר ובסיוע לכוחות אויב, מאחר שהעידו כנגדו על קצינים פולניים שניאו חומקים באישון ליל במיתו חוצה.

עד מרה התלה הקירות הקשה של ר' יוסל, החוקרים הרוסיים הנוקשים רצו 'להוציא' ממנו מידע רב הן אודות אותם קצינים פולניים עצמם להיכן ברחו ואחר מה הם מרגלים כאן ברוסיה, והן על 'משפת' ש' [משתפי פעולה] נוספים הנחיתם חסות לכוחות האויב.

ר' יוסל כמובן הכחיש נמרצות את כל המיוחס, לא מעולם לא קשרתי קשר לא היה לי שום פילולח כל שהיא עם הפולניים טען בתוקף הם חדרו באותו ערב אל תוך הפונדק בבקשתם ללון בו את הלילה, אבל בהיותי נאמן לחוקת המדינה סירבתי בכל עת גם לאחר שהעלו את המחיר להשלום הון רב לא הסכמתי בשום אופן, ולכן נאלצו תיכף לצאת מביתי ולברוח אל מרחוזי אחרים.

אך, ברוסיה כמו ברוסיה, דבריו של ר' יוסל נפלו על אוזניים ערלות החוקרים הרשעים חפצו לשמוע ממנו רק את מה שהם רוצים לשמוע... והחלו לענות אותו בעניינים קשים כדי שיהיה על פשעיו הקשים.

יום אחד כשהזו אל הצינור שלו בבית הסוהר, לאחר עוד הקירה קשה מענה ומפרכת, כשליבו נשבר בקרבו וכילו מיסור מלא מכאובים נפתחה לפתע הדלת ובפתח התא נראה אותו 'גנראל רוסאי שהתארח בשעתו באותה שבת בכפר הקטן, וקיבל מן הפונדק משקה

ומזון עבור כל חייליו חינוג אין כסף. הוא מיד הכיר את ר' יוסל האסיר, והתפלא מאוד לראותו כך מושלך בצניגו באכזריות ובזיון נורא!

מה מעשיך כאן? - נהדד הגנרל הגדול, ותיכף הוסיף שבמקרה הגיע הנה לבית הסוהר בחיפשויו אחר אחד מחיילי פלוגתו שנתפס בניגבה מן הצבא והוא אזוק כאן באחד התאים ופתאום מוצא הוא אותו כאן, ואינו מאמין למראה עיניו, מה לו לה' יוסל היהודי הישר והנכבד בבית האסירים של פשעים נבזים?

סיפר לו ר' יוסל את כל הקורות עמו, הוא העמיד דברים כהווייתך, לא הכחיש ולא הסתיר כלום מכל מה שהתרחש באותו ערב בפונדק הקטן עם המרגלים הפולניים. והגנרל בהכירו היטב את ר' יוסל ואת נאמנותו הרבה חש כי אין ר' יוסל משקר כלל, והאמין לדבריו בכל לב.

על אודו אמר לו לה' יוסל, עתה הגיעה שעתך! עכשיו אשלם לך בעד כל המזון והמשקאות שהנחת לנו לקחת כרצוננו מביתך, והתקשת על אמונתך בכל חוקך שלא לקבל שום תשלום בעדם, והנה הגיעה השעה להשיב את גמולך!

הוא ניגש בתוקף סמכותו אל החוקרים המקומיים ודדש לקבל מידע ברור על האסיר ר' יוסל שמכפר פלוגי המוחזק כאן בבית הסוהר. תיכף הצינו לפניו את התיק הקשה של ר' יוסל, כשכבדותו נכתב באותיות גדולות: חשוד בריגול!

הגנרל הרוסי ידע היטב את חומרת חשד זה, שמצפה לו על כך עונש מיתה, והמטא ליציל. הוא החל לקרוא את כל המסמכים שבתוך בחיפשו שמא יש שם איזה שהיא הוכחה על ריגול יותר ממה ששמע קודם מר' יוסל, אך לא מצא ולא כלום בתוכם של ר' יוסל נכתב בדיקו כפי ששמע ממנו עצמו, שהיות ונראו קצינים פולניים חומקים מן הפונדק חרש באישון לילה, לפיכך חשוד הוא בריגול עבור הפולנים ובמרידה במלכות.

בראותו כי כן דדש הגנרל לכנס את כל החוקרים הקשורים לאותו תיק, ואף הורה להחיש צוות שופטים צבאיים לפי שברצונו למסור 'עדות אויף' בענייניו של הנאשם היהודי.

החוקרים הבינו שכנראה יש בידו מידע שיכול להפיל במרה את היהודון, ושמתו על ההתקדמות הפתאומית שבתוכם זה, הם מיהרו לכנס את השופטים המוכשרים והתיישבו לדון בנידון.

במהלך הדיון קם הגנרל המוחיל על רגליו, והחל לספר בפרוטרוט אודות אותה שבת שהגיע עם חטיבתו אל הכפר הקטן, והטיב לתאר כיצד ר' יוסל התקשר שלא נאמנותו ובמסירות נפש שלא להפך את צו האולקום לבני ישראל, שלא לחלל את השבת ושום דבר לא הפתח מהחלטתו לו כסף רב שהוצע לו, ואף לא איזמים על חייו! הוא עמד בגאון בכל אודו ניסיון ולא חילל את דבר תורתו בשום אופן!

עתה שואל אני נפניכם כבר השופטים הערים הגנרל בקולו, אדם שהוכיח נאמנות שכזו למצוות תורתו, אף שהיתה באפשרותו לחלל את השבת ואף אחד לא היה מענישו לו כך בעולם הזה... בוודאי, ובוודאי שיש לטמן עליו שיהיה אורח נאמן למצוות לחוקי מדינתו, ואין שום מקום לכל אודו חשד שהטילו עליו החוקרים לחושדו הלילה בריגול!

צוות השופטים דנו ביניהם כמה דקות בתוכן אותה 'עדות אויף' שמסד הגנרל בכלי האשון, הם עיניו שוב ושוב בתיק החשדות ולאחר מכן החליטו פה אחד לשחרר לאחור את האסיר להיות בפסק דין מנמק היטב העולמו השופטים שלפי כל העדויות שהתקבלו אודות הנאשם לא נמצא בו שום דופי, והוא אורח נאמן שומר חוק, ויצא זכאי בדינו!

לאחר שחזר ר' יוסל לביתו לשמחת לבו ולב משפחתו הרמה נערכה עבורו בבית המדרש המקומי 'עדות הודיה', כשהכל ששים ושמונים על שחרורו ועל שיצא זכאי בדין.

במהלך הסעודה ביקש ר' יוסל עצמו את רשות הדיבור, הוא פתח את נאמונו במ'ש ר'זל (עי' טור הלכות שבת סימן רסו) שיותר ממה ששמרו ישראל את השבת שמרה השבת על ישראל. כסבורים היינם שאני הוא שמכבד ומשמר את השבת, עד שקראתם לי 'יוסל' מוקד שבת! והנה הוכח לנו עתה שהשבת קודש היא ששמרה עלי, ובוכות שמרת שבת בעוז ניצלתי מעונש ממות שהיה תלוי כנגד, והתקיים כי שבת בעוז ניצלתי מעונש ממות שהיה תלוי כנגד, כשיצאתי לחיים טובים ארוכים ולשלום.

על הברכה יעמדו

בית ברירה נאלצו הפולנים להסתלק משם הם חמקו להם בלאט בחסות חשכת הלילה וכדי שלא יכירו בהם יצאו חרש אחד אחד לחפש להם חסות במקום אחר. - אולם עם כל זהירותם לחמוק מעיני אנשים הבחין בהם בכל זאת גוי רוסאי אחד מתושבי הכפר בצאתם מפונדקו של המושקף היהודי, והבין על אודו שבהלשנה שכחו ישא חן בעיני השלטונות ויזומוהו על נאמנותו, ותיכף אן רץ אל המפקדה הרוסית שבעיר הקרובה, למסר את עדותו בפניהם במה שעינו ראו ולא זו, פלוגת קצינים פולניים בצאתם חרש מן הפונדק שנעלמו עקבותיהם ביער הסמוך.

לאחר שהתקבלה עדותו של המסור הגוי, הוציא הצבא הרוסי מיד צוות של חיילים רוסים המיומנים בחיפשים אחר חשודים ביערות ובמקומות מסתור, אשר יצאו מלוים בכלבי גישוש אל היערות הסמוכים הם חיפשו וחישפו אף העלו חרס בידם. הקצינים הפולניים שהובחנו באותו יום כשהסתכל בהם חששו כנראה ממסירתו אותם לצבא הרוסי, והתחכמו לחמוק ולברוח הרחק הרחק מן האזור.

כראות הצוות הרוסי שלא עלתה בידם לתפוס את המרגלים הפולניים חזרו אל אותו כפר לפונדק של ר' יוסל, הם התפנלו על הבית באישון ליל, ועם נשק דרוך בידיהם שלפוחו ממיטתו היישר אל בית המעצד שבעיר הגדולה. שם הושלך באכזריות אחר סורג וברית מקום חושך וצלמות והידעו שהוא חשוד בקשיירת קשר ובסיוע לכוחות אויב, מאחר שהעידו כנגדו על קצינים פולניים שניאו חומקים באישון ליל במיתו חוצה.

עד מרה התלה הקירות הקשה של ר' יוסל, החוקרים הרוסיים הנוקשים רצו 'להוציא' ממנו מידע רב הן אודות אותם קצינים פולניים עצמם להיכן ברחו ואחר מה הם מרגלים כאן ברוסיה, והן על 'משפת' ש' [משתפי פעולה] נוספים הנחיתם חסות לכוחות האויב.

ר' יוסל כמובן הכחיש נמרצות את כל המיוחס, לא מעולם לא קשרתי קשר לא היה לי שום פילולח כל שהיא עם הפולניים טען בתוקף הם חדרו באותו ערב אל תוך הפונדק בבקשתם ללון בו את הלילה, אבל בהיותי נאמן לחוקת המדינה סירבתי בכל עת גם לאחר שהעלו את המחיר להשלום הון רב לא הסכמתי בשום אופן, ולכן נאלצו תיכף לצאת מביתי ולברוח אל מרחוזי אחרים.

אך, ברוסיה כמו ברוסיה, דבריו של ר' יוסל נפלו על אוזניים ערלות החוקרים הרשעים חפצו לשמוע ממנו רק את מה שהם רוצים לשמוע... והחלו לענות אותו בעניינים קשים כדי שיהיה על פשעיו הקשים.

יום אחד כשהזו אל הצינור שלו בבית הסוהר, לאחר עוד הקירה קשה מענה ומפרכת, כשליבו נשבר בקרבו וכילו מיסור מלא מכאובים נפתחה לפתע הדלת ובפתח התא נראה אותו 'גנראל רוסאי שהתארח בשעתו באותה שבת בכפר הקטן, וקיבל מן הפונדק משקה

ומזון עבור כל חייליו חינוג אין כסף. הוא מיד הכיר את ר' יוסל האסיר, והתפלא מאוד לראותו כך מושלך בצניגו באכזריות ובזיון נורא!

מה מעשיך כאן? - נהדד הגנרל הגדול, ותיכף הוסיף שבמקרה הגיע הנה לבית הסוהר בחיפשויו אחר אחד מחיילי פלוגתו שנתפס בניגבה מן הצבא והוא אזוק כאן באחד התאים ופתאום מוצא הוא אותו כאן, ואינו מאמין למראה עיניו, מה לו לה' יוסל היהודי הישר והנכבד בבית האסירים של פשעים נבזים?

סיפר לו ר' יוסל את כל הקורות עמו, הוא העמיד דברים כהווייתך, לא הכחיש ולא הסתיר כלום מכל מה שהתרחש באותו ערב בפונדק הקטן עם המרגלים הפולניים. והגנרל בהכירו היטב את ר' יוסל ואת נאמנותו הרבה חש כי אין ר' יוסל משקר כלל, והאמין לדבריו בכל לב.

על אודו אמר לו לה' יוסל, עתה הגיעה שעתך! עכשיו אשלם לך בעד כל המזון והמשקאות שהנחת לנו לקחת כרצוננו מביתך, והתקשת על אמונתך בכל חוקך שלא לקבל שום תשלום בעדם, והנה הגיעה השעה להשיב את גמולך!

הוא ניגש בתוקף סמכותו אל החוקרים המקומיים ודדש לקבל מידע ברור על האסיר ר' יוסל שמכפר פלוגי המוחזק כאן בבית הסוהר. תיכף הצינו לפניו את התיק הקשה של ר' יוסל, כשכבדותו נכתב באותיות גדולות: חשוד בריגול!

הגנרל הרוסי ידע היטב את חומרת חשד זה, שמצפה לו על כך עונש מיתה, והמטא ליציל. הוא החל לקרוא את כל המסמכים שבתוך בחיפשו שמא יש שם איזה שהיא הוכחה על ריגול יותר ממה ששמע קודם מר' יוסל, אך לא מצא ולא כלום בתוכם של ר' יוסל נכתב בדיקו כפי ששמע ממנו עצמו, שהיות ונראו קצינים פולניים חומקים מן הפונדק חרש באישון לילה, לפיכך חשוד הוא בריגול עבור הפולנים ובמרידה במלכות.

בראותו כי כן דדש הגנרל לכנס את כל החוקרים הקשורים לאותו תיק, ואף הורה להחיש צוות שופטים צבאיים לפי שברצונו למסור 'עדות אויף' בענייניו של הנאשם היהודי.

החוקרים הבינו שכנראה יש בידו מידע שיכול להפיל במרה את היהודון, ושמתו על ההתקדמות הפתאומית שבתוכם זה, הם מיהרו לכנס את השופטים המוכשרים והתיישבו לדון בנידון.

במהלך הדיון קם הגנרל המוחיל על רגליו, והחל לספר בפרוטרוט אודות אותה שבת שהגיע עם חטיבתו אל הכפר הקטן, והטיב לתאר כיצד ר' יוסל התקשר שלא נאמנותו ובמסירות נפש שלא להפך את צו האולקום לבני ישראל, שלא לחלל את השבת ושום דבר לא הפתח מהחלטתו לו כסף רב שהוצע לו, ואף לא איזמים על חייו! הוא עמד בגאון בכל אודו ניסיון ולא חילל את דבר תורתו בשום אופן!

עתה שואל אני נפניכם כבר השופטים הערים הגנרל בקולו, אדם שהוכיח נאמנות שכזו למצוות תורתו, אף שהיתה באפשרותו לחלל את השבת ואף אחד לא היה מענישו לו כך בעולם הזה... בוודאי, ובוודאי שיש לטמן עליו שיהיה אורח נאמן למצוות לחוקי מדינתו, ואין שום מקום לכל אודו חשד שהטילו עליו החוקרים לחושדו הלילה בריגול!

צוות השופטים דנו ביניהם כמה דקות בתוכן אותה 'עדות אויף' שמסד הגנרל בכלי האשון, הם עיניו שוב ושוב בתיק החשדות ולאחר מכן החליטו פה אחד לשחרר לאחור את האסיר להיות בפסק דין מנמק היטב העולמו השופטים שלפי כל העדויות שהתקבלו אודות הנאשם לא נמצא בו שום דופי, והוא אורח נאמן שומר חוק, ויצא זכאי בדינו!

לאחר שחזר ר' יוסל לביתו לשמחת לבו ולב משפחתו הרמה נערכה עבורו בבית המדרש המקומי 'עדות הודיה', כשהכל ששים ושמונים על שחרורו ועל שיצא זכאי בדין.

במהלך הסעודה ביקש ר' יוסל עצמו את רשות הדיבור, הוא פתח את נאמונו במ'ש ר'זל (עי' טור הלכות שבת סימן רסו) שיותר ממה ששמרו ישראל את השבת שמרה השבת על ישראל. כסבורים היינם שאני הוא שמכבד ומשמר את השבת, עד שקראתם לי 'יוסל' מוקד שבת! והנה הוכח לנו עתה שהשבת קודש היא ששמרה עלי, ובוכות שמרת שבת בעוז ניצלתי מעונש ממות שהיה תלוי כנגד, והתקיים כי שבת בעוז ניצלתי מעונש ממות שהיה תלוי כנגד, כשיצאתי לחיים טובים ארוכים ולשלום.

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או לארציטי

לע"י יעקב צינרן שראל	לע"י מרת משה ורסיהו ובלומה	יוסף בן טילה רחא לרפואה שלימה	האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יחודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים	שרה שיינדל בת טילה רחא להצלחה בכל העניינים	לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביעי יסיון תנצבה.	לע"י רחבי שמואל מאיר ז"ל ורבי יבלחטיא רבי ישראל יצחק נלביעי יחנסלו תנצבה.	גרפצ'יק סל: 02-5002321	קשת הרשת מינוח י"א וירדום מכירת 02-6257948 info@keshet-haheshet.co.il	גלילי
----------------------	----------------------------	-------------------------------	---	--	--	---	------------------------	---	-------

יור'ל ע"י קהילת יבתי בית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים | טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com